

MONITOR CHIŃSKI

LUTY 2017

„Monitor Chiński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Chinach, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie Europy Środkowej oraz działania zagraniczne chińskich władz lokalnych w prowincji Syczuan. Monitor opracował dr Bartosz Kowalski – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHIŃSKI

LUTY 2017

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

10 lutego: rozmowa telefoniczna Donalda Trumpa z Xi Jinpingiem. Choć trwająca 45 minut rozmowa została podsumowana przez obie strony jako bardzo pozytywna, to w najbliższym czasie nie należy się spodziewać wyraźnego przełomu w relacjach amerykańsko-chińskich. której ramy jeszcze nie zostały ostatecznie sformułowane.

13 lutego: pozorowana restrukturyzacja chińskiego przemysłu stalowego? Zmagające się z problemem nadprodukcji stali Chin, ogłosiły w ubiegłym roku plan istotnych cięć w tym zakresie. Tymczasem według dziennika „Washington Post” powołującego się na ustalenia raportu Greenpeace East Asia i chińskiej firmy consultingowej Cutsteel, działania ograniczające produkcję są de facto pozorowane, a jej poziom w 2016 r. wzrósł. Dane przedstawione przez Cutstell uwiarygadnia fakt, że ta platforma informacyjna została założoną przez 15 największych wytwórców stali w Chinach, m.in. Baosteel, Angang i WISCO. Według raportu produkcję zwiększyło 10 prowincji, w tym stalowe zagłębia w Shanxi i Hebei oraz obszar wokół Pekinu i Tianjinu. Największe cięcia dotknęły natomiast Shandong i prowincje południowo-zachodnie. Napływ taniej, subsydiowanej stali z Chin jest jednym z głównych osi sporu gospodarczego między Brukselą i Pekinem w sprawie przyznania Chinom statusu gospodarki rynkowej.

13 lutego: w wieku 102 lat zmarł Ren Xinmin, jeden z twórców chińskiej astronautyki. Ren był jednym z najważniejszych inżynierów pracujących nad programem pierwszej chińskiej rakiety nośnej „Długi Marsz”, która w 1970 r. wystrzeliła na orbitę pierwszego chińskiego satelitę „Wschód Jest Czerwony” (Dongfang Hong).

18 lutego: spotkanie ministrów spraw zagranicznych Chin i Korei Południowej w Niemczech. Przy okazji Monachijskiej

JEDWABNY SZLAK DOCIERA NA BAŁKANY

W lutym pierwsze chińskie pociągi towarowe z portu w Pireusie dotarły do Budapesztu. Tym samym oficjalnie zainaugurowano intermodalny szlak lądowo- morski z Chin na południe Europy. Natomiast sztandarowa inwestycja infrastrukturalna Chin w Europie stanęła pod znakiem zapytania. Komisja Europejska wszczęła procedurę kontrolną wobec projektu linii kolei dużych prędkości między Budapesztem i Belgradem.

Konferencji Bezpieczeństwa, Wang Yi powiedział Yun Byung-se, że Chiny rozumieją dążenia Korei Południowej do poprawy bezpieczeństwa ale sprzeciwiają się rozmieszczeniu amerykańskiego systemu raketowego THAAD. Zastrzeżenia Pekinu budzą zwłaszcza możliwości radaru, który swoim zasięgiem będzie mógł objąć dużą część terytorium Chin. W tym samym dniu chińskie Ministerstwo Handlu ogłosiło, że począwszy od 19 lutego Chiny zawieszają całkowicie import węgla z Korei Północnej do końca 2017 roku. Wprowadzenie restrykcji ma związek z północnokoreańskim testem rakiety balistycznej. W kwietniu ubiegłego roku, Chiny ogłosiły, że zaniechają importu węgla z KRL-D dostosowując się do sankcji ONZ mających na celu pozabawienie reżimu środków na rozwój technologii nuklearnej i programu raketowego.

Na podstawie informacji ujawnionych przez anonimowego stratega Chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej, Korea Północna jest w Pekinie postrzegana jako drugie po Stanach Zjednoczonych największe zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa. Według raportu z maja 2016 r. kolejne miejsca na liście potencjalnych zagrożeń zajmuje: 3. Japonia z uwagi na roszczenia do Wysp Senkaku (Diaoyu) na Morzu Wschodniochińskim; 4. spór na Morzu Południowochińskim; oraz 5. dążenia Indii do ekspansji terytorialnej, pomimo coraz lepiej układającej się współpracy gospodarczej z tym krajem.

20 lutego: wyrok w sprawie korupcyjnej dla Donalda Tsanga (曾蔭權). Były szef administracji (chief executive) Hongkongu w latach 2005-2012, został skazany w procesie kryminalnym na 20 miesięcy więzienia. To bezprecedensowy wyrok w przypadku urzędnika tej rangi w historii Hongkongu. Tsang od czterdziestu lat pracował w lokalnej administracji, najpierw pod zarządem brytyjskim, a od 1997 w ramach Specjalnego Regionu Administracyjnego ChRL.

22 lutego: rozpoczynają się testy drugiego chińskiego lotniskowca. Zakłada się, że nowy lotniskowiec „Shandong” rozpocznie służbę na morzu w 2019 r. Jest to drugi tego typu, napędzany siłownią turboparową, statek floty marynarki wojennej ChAL-W. Do tej pory jedynym chińskim lotniskowcem był „Liaoning”, przerobiony egzemplarz radzieckiego (ukraińskiego) „Admirała Kuzniecowa”.

22 lutego: obywatelstwo chińskie dla dwóch wybitnych naukowców. Chińskimi obywatelami zostali laureat nagrody Nobla w 1957 r., fizyk Chen Ning Yang oraz zdobywca, przyznawanej za wybitne osiągnięcia w dziedzinie informatyki, nagrody Turinga w 2000 r. Andrew Chi-Chih Yao. Obaj naukowcy stali się również pełnymi członkami Chińskiej Akademii Nauk. Dziennik „Global Times”, ocenił postawę 94-letniego Yanga jako kontrowersyjną, krytykując uczonego za finansowy oportunizm i wybory w życiu prywatnym.

27 lutego: nowy rozdział w stosunkach chińsko-singapurskich? Wicepremierzy obu państw Zhang Gaoli i Teo Chee Hean podpisali w Pekinie cztery porozumienia

o wartości 1,4 mld USD, dotyczące współpracy dwustronnej m.in. w zakresie ochrony praw własności intelektualnej, przemysłu biomedycznego i rozwoju transportu i logistyki (między Chongqingiem i Azją Południowo-Wschodnią). Relacje między Pekinem i Singapurem były w ostatnich miesiącach napięte w związku z poparciem Miasta Lwa dla wyroku Trybunału w Hadze w sprawie sporu na Morzu Południowochińskim oraz zatrzymaniu w hongkońskim porcie singapurskich wojskowych pojazdów opancerzonych.

28 lutego: Chiny rozważają wprowadzenie „polityki drugiego dziecka”. Choć liberalizacja, obowiązująca od czterech dekad kontroli urodzin („polityki jednego dziecka”) przyniosła w ubiegłym roku wyraźny wzrost liczby noworodków, to działanie to jest niewystarczające aby zmienić strukturę starzejącej się populacji społeczeństwa chińskiego. Aby zachęcić do wzrostu dzietności, władze chińskie testują możliwość wprowadzenia zachęt finansowych dla par, które zdecydują się na posiadanie więcej niż jednego potomka.

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

8 lutego: pierwsze chińskie pociągi towarowe z Pireusu dotarły do Budapesztu. Operatorem pociągów jest chińskie COSCO Shipping Group, które w ubiegłym roku przejęło udziały greckim porcie w Pireusie. Tym samym oficjalnie zainaugurowany został intermodalny szlak lądowo-morski z Chin do Europy. W ciągu 26 dni kontenery z towarem przebyły najpierw drogą morską z portu w Ningbo do Pireusu, a następnie koleją do Budapesztu.

8 lutego: prywatny fundusz inwestycyjny PAG wchodzi na Łotwę. Łotewski Food Union Group pozyskał łączoną inwestycję o wartości 225 mln USD: chińskiego PAG (175 mln USD) i amerykańskiego Meridian Capital (55 mln USD). Operacja ma na celu głównie ekspansję Food Union w Chinach, gdzie firma buduje dwie fabryki. Food Union skupia przetwórców nabiału i producentów lodów z Europy Środkowej i Północnej: Łotwy, Estonii, Litwy, Danii, Norwegii, Rumunii, Rosji i Białorusi. Firma zatrudnia 2500 pracowników.

9 lutego: inauguracja Sekretariatu ds. współpracy morskiej formatu „16+1” w Warszawie. Nowa instytucja została powołana w efekcie ustaleń szczytu premierów Chin i Europy Środkowo-Wschodniej w Rydze z listopada 2016 r. Według informacji polskiego MSZ celem działalności Sekretariatu jest m.in. wzmacnianie współpracy między portami morskimi państw regionu Europy Środkowo-Wschodniej i Chin, promocja regionów przybrzeżnych jako centrów rozwoju i innowacji, przyciąganie inwestycji do portów morskich, jak również podbudzanie przedsiębiorczości na terenach portowych poprzez tworzenie klastrów przemysłowych, parków technologicznych i specjalnych stref ekonomicznych.

16 lutego: wzrost chińskich inwestycji w Czechach. Według agencji CzechInvest chińskie firmy zainwestowały w ubiegłym roku 3,2 mld koron (0,5 mld złotych). To dwukrotnie więcej niż w 2015 r., ale wyraźnie mniej w stosunku do oczekiwań czeskich władz.

20 lutego: czeski Home Credit Consumer Finance Co. inwestuje w Chinach. Firma z siedzibą w Czechach specjalizuje się w kredytach konsumenckich (pożyczkach pozabankowych), których udziela mieszkańcom 11 państw. Na rynku chińskim jest obecna od 2004 r. za pośrednictwem spółki matki PPF Group, kiedy otworzyła swoje biuro przedstawicielskie w Pekinie a następnie centralę Home Credit China w Shenzhenie w 2007 r. W 2010 r. Home Credit Consumer Finance Ltd. otworzyło przedstawicielstwo w Tianjinie, jako pierwszy (według „China Daily”) zagraniczny pożyczkodawca kredytów konsumenckich na rynku chińskim. Nowa inwestycja przewiduje stworzenie 10 tysięcy miejsc pracy i otwarcie dwóch nowych call-center, których lokalizacji na razie nie ujawniono. Odpowiadając na rosnące zapotrzebowanie na kredyty konsumpcyjne w Chinach, firma planuje również zwiększyć zatrudnienie w tianjińskim call-center z dwóch do trzech i pół tysiąca pracowników. Call-center Home Credit China działają również w Wuhanie (od 2010 r.) i Changsha (od 2014 r.). Obecnie liczba pracowników firmy w Chinach wynosi blisko 64 tysiące. Działania Home Credit pokrywają zasięgiem 312 chińskich miast w których w 2016 roku udzielono pożyczek o łącznej wartości 49 mld RMB (29 mld PLN).

24 lutego: rozpoczęcie „Roku Współpracy Mediów Chin i EŚW” oraz festiwalu filmowego Chin i EŚW. W uroczystości inauguracyjnej w siedzibie Chińskiego Archiwum Filmowego, wzięło udział 500 gości, m.in. asystent ministra spraw zagranicznych Liu Haixing oraz dyplomaci z europejskiej „16”.

III. WIADOMOŚCI SYCZUAŃSKIE

17 lutego: Rok Czech w „Jednym Pasie, Jednym Szlaku”. Ambasada Republiki Czeskiej w Chinach, Czesko-Chińska Izba Współpracy oraz Konsulat Generalny Czech w Chengdu będą współorganizować wydarzenia związane z udziałem Pragi w „Jedwabnym Szlaku”. W poprzednich latach strategia promocyjna Czech koncentrowała się na Szanghaju i regionie Bohai (Pekin, Tianjin oraz prowincja Hebei). W tym roku, wytypowano miasto stołeczne oraz prowincje Syczuan, Shaanxi i Zhejiang. Wydarzenia w Syczuanie będą organizowane przez Konsulat Generalny przy współpracy z instytucjami lokalnymi, praskim the New Silk Road Institute Prague oraz Sino-Czech Aviation Association. Głównymi partnerami przedsięwzięcia są Škoda Auto, Home Credit oraz należąca do Ye Jianminga (doradcy prezydenta Miloša Zemana) CEFC China Energy Company Ltd. Program najważniejszych wydarzeń znajduje się [tutaj](#).

21 lutego: panda Bao Bao wraca do macierzy. Urodzona i odchowana w waszyngtońskim zoo panda wielka została przewieziona samolotem do Chengdu. Amerykańsko-chiński program hodowli tych zwierząt przewiduje, że pandy urodzone w Waszyngtonie muszą zostać odesłane do Chin przed czwartym rokiem życia. Dyrektor stołecznego zoo Dennis Kelly, otrzymał oficjalne podziękowania za odchowanie Bao Bao od ambasadora Chin w USA Cui Tiankai'a. Program hodowli pand to niezwykle i rzadki przykład partnerstwa pomiędzy Stanami Zjednoczonymi i Chinami.

22 lutego: wyniki gospodarcze Chengdu w 2016 roku. PKB stolicy Syczuanu, przekroczył w ubiegłym roku 1,2 bln RMB (710 mld PLN). Gospodarka Chengdu rosła w tempie 7,7% czyli o punkt procentowy wyżej niż średnio w całym kraju. Pod względem inwestycji w środki trwałe stolica Syczuanu znalazła się na pierwszym miejscu wśród miast poniżej szczebla prowincji (*fushengj*): 837 mld RMB (497 mld PLN); wzrost 14,3%. Wartość handlu zagranicznego wyniosła 271,3 mld RMB (wzrost obrotów o 11%). W 2016 roku średni dochód mieszkańców obszaru miejskiego wyniósł 35,9 tys. RMB (21,3 tys. PLN; wzrost 8,1%), natomiast na wsi 18,6 tys. RMB (11 tys. PLN; wzrost 9,4%).

24 lutego: Chengdu i La Plata podpisały umowę o miastach partnerskich. Argentyńska metropolia stała się 33 miastem partnerskim stolicy Syczuanu. Licząca 760 tys. mieszkańców La Plata jest siedzibą najludniejszej i najbogatszej argentyńskiej prowincji: Buenos Aires (blisko 16 mln mieszkańców; 40% procent produkcji przemysłowej Argentyny).

26 lutego: współpraca między Syczuanem i Grupą Alibaba. W uroczystości podpisania oficjalnego porozumienia w Chengdu wzięli udział: sekretarz KPCh w Syczuanie Wang Dongming, gubernator Yin Li, prezes Grupy Alibaba Jack Ma oraz CEO Ant Financial Services Lucy Peng (Peng Lei). Umowa przewiduje działania na rzecz rozwoju usług internetowych, e-commerce, finansów, logistyki i turystyki.

IV. WIADOMOŚCI Z GUANGDONGU

22 lutego: wyniki gospodarcze Guangdongu w 2016 roku. Dwudziesty ósmy rok z rządu Guangdong utrzymał pozycję największej gospodarki w Chinach spośród wszystkich jednostek szczebla prowincji. PKB rósł w tempie 7,7%, osiągając poziom blisko 8 bln RMB (4,75 bln PLN) – to niemal równowartość gospodarki Hiszpanii. Po prześcignięciu PKB Singapuru (w 1998 r.), Hongkongu (2003) i Tajwanu (2007),

władze Guangdongu dążą obecnie do zdystansowania gospodarki Korei Południowej.

25 lutego: delegacja serbska w Kantonie. W ramach wizyty, odbyło się spotkanie wicegubernatora He Zhongyou z Ivanem Dokovicem, wiceprezydentem rządu i sekretarzem ds. gospodarki i turystyki prowincji Wojwodina. Dokovic, członek współpracującej gabinet premiera Aleksandra Vučića Socjalistycznej Partii Serbii, podkreślił znaczenie doskonałych relacji na poziomie centralnym obu państw, które przełożyły się na wzajemne zniesienie obowiązków wizowych oraz planowane uruchomienie bezpośredniego połączenia lotniczego. Przedstawiciel władz Wojwodiny wyraził nadzieję na pogłębienia współpracy w dziedzinie turystyki, rolnictwie i budowy infrastruktury. Od 2012 r. Kanton i Wojwodinę łączy umowa o przyjaznym partnerstwie.

27 lutego: współpraca z Singapurem. Przy okazji spotkania premierów ChRL i Singapuru w Pekinie, podpisano trójstronne porozumienie między Agencjami ds. ochrony własności intelektualnej obu państw oraz rządem prowincji w sprawie wsparcia dla innowacyjności przedsiębiorstw w ramach programu Guangzhou Knowledge City.

27 lutego: rząd Kantonu gospodarzem roadshow 2017 Fortune Global Forum w Hongkongu. Oprócz przedstawicieli administracji w spotkaniu wzięli udział m.in. Steve Marcopoto (Time Inc.), John Needham Nina Easton z Fortune Global Forum. Wiceburmistrz Kantonu Cai Chaolin podkreśliła w swoim wystąpieniu, że PKB miasta wyniósł w ubiegłym roku 1.96 bln RMB (1,16 bln PLN), rosnąc w tempie 8,2%. Wyniki gospodarcze plasują Kanton tuż za Szanghajem i Pekinem. Działania stolicy Guangzhou w ostatnich latach były skoncentrowane przede wszystkim na rozwijaniu logistyki i transportu międzynarodowego, nowych technologii, biomedycyny, produkcji robotów i dronów oraz druku 3D. Drugie, po paryskim, roadshow zorganizowane przez Kanton w tym roku związane jest z zaplanowanym na grudzień Fortune Global Forum.

KOMENTARZ

1. W lutym w stosunkach amerykańsko-chińskich nie nastąpił znaczący przełom, choć uruchomiono oficjalne kanały kontaktu między głowami obu państw. Komunikat opublikowany przez Biały Dom po rozmowie telefonicznej przywódców USA i ChRL stanowi, że „Prezydent Trump zgodził się, na prośbę Prezydenta Xi, aby uznawać naszą zasadę „Jednych Chin” (*to honor our "one China" policy*). Takie ujęcie pozwala z jednej strony ostudzić napięcie, które w Pekinie wywołała grudniowa rozmowa Trumpa z prezydentem Tajwanu Tsai Ing-wen oraz deklaracja amerykańskiego prezydenta, że „polityka jednych Chin” może podlegać redefinicji. Z drugiej strony ujęcie status quo z „naszej” (*our*) czyli amerykań-

skiej perspektywy, daje możliwość do interpretacji zgodnie z wymogami nowego podejścia USA wobec Azji Wschodniej. 27 lutego doszło ponadto do pierwszego spotkania nowego amerykańskiego prezydenta z wysokiej rangi przedstawicielem władz ChRL- Yangiem Jiechi, dyplomatą i wpływowym dyrektorem Grupy Kierowniczej ds. Polityki Zagranicznej Chin (中央外事工作领导小组). Według informacji chińskiego MSZ na spotkaniu wymieniono pozdrowienia i poglądy na temat stanu relacji amerykańsko-chińskich. Z kolei według doniesień strony amerykańskiej w czasie trwającej „od 5 do 7 minut” rozmowy podjęto również zagadnienie organizacji spotkania Trump-Xi, choć możliwej daty nie sprecyzowano.

2. W Europie Środkowo-Wschodniej największe zainteresowanie wzbudził przyjazd pierwszych chińskich pociągów z portu w Pireusie do Budapesztu.

Tym samym oficjalnie zainaugurowany został intermodalny szlak lądowo-morski z Chin do Europy. W ciągu 26 dni kontenery z towarem przebyły najpierw drogę morzem z portu w Ningbo do Pireusu, a następnie koleją do Budapesztu. Według przedstawiciela ambasady ChRL na Węgrzech, nowo uruchomione połączenie jest krótsze aż o 5-6 dni od wariantu wiodącego przez port handlowy w słoweńskim Koпрze.

Szlak nowo uruchomionego połączenia lądowo-morskiego Chiny-Europa biegnie tą samą trasą co jego (planowany) wariant ekspresowy, którego fundamentalną częścią jest linia szybkiej kolei między Budapesztem i Belgradem. Data ostatecznego ukończenia projektu z udziałem Chin, Serbii oraz Węgier jest jednak od kilku lat przekładana. Zgodnie z ostatnimi zapewnieniami powziętymi w listopadzie ubiegłego roku w Rydze, szybka kolej połączy Belgrad z Budapesztem pod koniec 2018 roku. Tymczasem według doniesień dziennika „Financial Times” Komisja Europejska wszczęła procedurę sprawdzającą ten flagowy projekt infrastrukturalny Chin w Europie. Sprawa dotyczy rentowności finansowej inwestycji i zgodności z prawem unijnym kontraktu podpisanego bez przetargu przez Chiny z Węgrami. Serbia, chociaż pozostaje kandydatem do członkostwa w UE, podlega prowadzonemu dochodzeniu w mniejszym stopniu. Jeśli dojdzie do zahamowania budowy linii kolejowej Belgrad-Budapeszt, byłaby to duża porażka wizerunkowa Chin w perspektywie wzmocnienia swojego prestiżu i obecności w Europie Środkowo-Wschodniej za pomocą projektów infrastrukturalnych. Taka ewentualność potwierdziłaby również, coraz wyraźniej sygnalizowaną ambicję powstrzymywania wpływów Chin w regionie konstytuowanym przez państwa byłego bloku radzieckiego.

Pod dużym znakiem zapytania stanęła również inna ważna inwestycja, w środkowym, biegnącym przez Polskę kolejowym wariantcie Jedwabnego Szlaku. Na przyczynę odwołania przetargu na budowę terminala kolejowego w Łodzi przez Agencję Mienia Wojskowego wskazuje wypowiedź Antoniego Macierewicza w czasie lutowej debaty na temat polityki zagranicznej w Sejmie. Chociaż szef MON zadeklarował, że „zrobi wszystko aby to przedsięwzięcie zostało zrealizowane” to jednocześnie zaznaczył, że terminal będzie mogła zbudować tylko spółka z większościami

udziałem Skarbu Państwa, a naczelną przesłanką inwestycji w „suchy port” w Łodzi są względy geopolityczne, a nie korzyści gospodarcze. To warunki, które nie wskazują na szybkie, powtórne pojawienie się rzeczonoego inwestora w Łodzi. Można w związku z tym założyć, że Chińczycy będą szukać innej lokalizacji pod budowę multimodalnego centrum logistycznego, niekoniecznie w Polsce.

3. W kontekście Chin Zachodnich (Chongqing) zwraca uwagę współpraca z Singapurem. Wskaźniki gospodarcze potwierdzają rosnące zainteresowanie Chinami Zachodnimi wśród singapurskich przedsiębiorstw. W 2015 r. Singapur stał się dla Chongqing głównym źródłem inwestycji zagranicznych, z projektami o łącznej wartości 5,7 mld USD. W tym miesiącu podpisano umowy dotyczące finansowania dwóch programów mających na celu wsparcie połączeń transportowych między Chongqingiem i Azją Południowo-Wschodnią oraz Azją Centralną w ramach międzyrządowej Chongqing Connectivity Initiative. Projekt uruchomiony przy okazji wizyty Xi Jinpinga w Singapurze w listopadzie 2015 r., koncentruje się na rozwoju usług finansowych, awiacji, transportu i logistyki oraz technologii informatycznych i komunikacyjnych.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

